

Kraje kandydujące do Unii Europejskiej

Celem utworzenia UE było wspieranie pokoju, dobrobytu i wartości europejskich na całym kontynencie. Od utworzenia UE liczba państw członkowskich wzrosła z sześciu do dwudziestu ośmiu. Przyjmowanie kolejnych państw do UE ma na celu pogłębianie solidarności między narodami Europy oraz zwiększenie ich dobrobytu i możliwości przy jednoczesnym poszanowaniu i zachowaniu różnorodności. Perspektywa przystąpienia do UE jest dla krajów kandydujących silnym bodźcem do reform demokratycznych i gospodarczych.

Dotychczasowe rozszerzenia Unii Europejskiej

Przystąpienie do UE to skomplikowany proces, który wymaga czasu. O członkostwo w UE ubiegać się może każdy kraj, który spełnia warunki członkostwa. Zgodnie z art. 49 Traktatu o Unii Europejskiej, wniosek o członkostwo w Unii może złożyć każde państwo europejskie, które szanuje demokratyczne wartości UE i zobowiązuje się je wspierać. Kraje chcące wstąpić do Unii powinny ponadto spełniać tzw. kryteria kopenhaskie, ustalone przez Radę Europejską w 1993 r. w Kopenhadze. Do kryteriów kopenhaskich należą: gospodarka wolnorynkowa, stabilna demokracja oraz rządy prawa, jak również przyjęcie przepisów prawnych UE.

KRYTERIA KOPENHASKIE

Kryteria polityczne

- stabilność polityczna, polegająca na gwarantowaniu przez instytucje polityczne poszczególnych krajów demokracji, praworządności, przestrzegania praw człowieka oraz poszanowania i ochrony mniejszości

Kryteria gospodarcze

- sprawnie funkcjonująca gospodarka rynkowa oraz zdolność do sprostania konkurencji i siłom rynkowym na obszarze UE

Kryteria prawne

- zdolność do przyjęcia na siebie wymogów członkostwa, włączając w to przestrzeganie celów unii politycznej, gospodarczej i walutowej

Drogę do członkostwa w Unii otwiera umowa stowarzyszeniowa wyznaczająca ramy i zasady przyszłej współpracy. Proces akcesyjny rozpoczyna się od złożenia przez państwo kandydujące wniosku o członkostwo. Kraj zainteresowany przystąpieniem do UE musi zgłosić wniosek do Rady, która następnie zwraca się do Komisji o dokonanie oceny zdolności kandydata do spełnienia kryteriów kopenhaskich. Jeżeli opinia Komisji jest pozytywna, Rada musi przyjąć mandat negocjacyjny. Wtedy następuje formalne otwarcie negocjacji, które prowadzone są w poszczególnych obszarach tematycznych.

W trakcie procesu rozszerzenia Komisja pomaga krajom pragnącym przystąpić do UE we wdrażaniu związanych z tym reform gospodarczych i demokratycznych. W okresie przedakcesyjnym kraje kandydujące otrzymują pomoc finansową, administracyjną i techniczną. Gdy negocjacje i związane z nimi reformy zostaną zakończone w sposób zadowalający obie strony, dany kraj może przystąpić do UE, o ile wyrażą na to zgodę wszystkie dotychczasowe państwa członkowskie.

Obecnie krajami kandydującymi są: Albania, Czarnogóra, Macedonia Północna, Serbia i Turcja. Są to kraje, w których trwa proces transpozycji, czyli włączania przepisów UE do prawa krajowego. Natomiast Bośnia i Hercegowina oraz Kosowo¹ są potencjalnymi kandydatami do członkostwa, tzn. że nie spełniają jeszcze kryteriów członkostwa w UE.

Kraje kandydujące

- Albania,
- Czarnogóra,
- Macedonia Północna,
- Serbia
- Turcja

Potencjalni kandydaci

- Bośnia i Hercegowina
- Kosowo

Po rozszerzeniach UE o kraje Europy Środkowej i Wschodniej w 2004 i 2007 roku zainteresowanie unijnych polityków w kontekście dalszego rozszerzenia przesunęło się na Bałkany Zachodnie. W 1999 r. Unia rozpoczęła proces stabilizacji i stowarzyszenia mający na celu wspieranie stopniowego zbliżania państw tego regionu do UE. Również podnoszące się po wojnie lat 90. i ogłaszające niepodległość kraje Bałkanów Zachodnich coraz wyraźniej wyrażały swoje aspiracje członkowskie. Widziały bowiem w Unii szansę na zwiększenie swojego bezpieczeństwa, poprawę sytuacji społeczno-ekonomicznej oraz skuteczne przeprowadzenie transformacji ustrojowej. Na początku 2018 r. uruchomiono nową strategię, która potwierdziła wiarygodną perspektywę rozszerzenia Unii o Bałkany Zachodnie i stanowiła zapowiedź zwiększonego zaangażowania UE w tym regionie. Wyznaczono sześć inicjatyw przewodnich: wzmocnienie praworządności, zacieśnienie współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa i migracji, wspieranie przedsiębiorczości, rozszerzenie na Bałkany Zachodnie unii energetycznej, obniżenie opłat roamingowych, rozwój łączności szerokopasmowej w tym regionie.

Analizując postęp w procesie akcesyjnym poszczególnych państw należy zauważyć, że krajem, który najdłużej ubiega się o członkostwo w UE jest Turcja, która jest kluczowym partnerem UE w kluczowych obszarach, takich jak migracja, walka z terroryzmem, energia, transport, gospodarka i handel. Turcja oddala się jednak od podstawowych wartości i zasad

---

¹ Użycie tej nazwy nie wpływa na stanowiska w sprawie statusu Kosowa i jest zgodne z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ 1244/99 oraz z opinią Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Deklaracji niepodległości Kosowa.

UE, w związku z czym negocjacje w sprawie jej przystąpienia do UE w rzeczywistości utknęły w martwym punkcie. Serbia posiada status kraju kandydującego, a od 2014 r. trwają negocjacje ws. członkostwa. Wyzwanie dla członkostwa Serbii stanowi kwestia niepodległości Kosowa. Negocjacje w sprawie członkostwa Czarnogóry trwają od 2012 roku. W tym kraju dużym wyzwaniem jest kwestia korupcji. Albania natomiast jest krajem kandydującym od 2014 r. Unia uzależniła pozytywną odpowiedź od wprowadzenia reform dotyczących walką z korupcją i niezależności sądownictwa. Macedonia została zaliczona do krajów kandydujących już w 2005 roku, ale negocjacje o członkostwie jeszcze się nie rozpoczęły. Główną przyczyną jest sprzeciw Grecji i spór między oboma państwami o nazwę Macedonii. W Bośni i Hercegowinie obowiązuje mowa o stabilizacji i stowarzyszeniu (od 2008 r.). Kraj oczekuje na przyznanie statusu kraju kandydującego, co będzie uzależnione od stopnia jego stabilizacji wewnętrznej i zaawansowania prowadzonych reform. W 2015 r. podpisano umowę o stabilizacji i stowarzyszeniu z Kosowem. Przeszkodą na drodze do członkostwa jest nieuregulowany status na arenie międzynarodowej- nie wszystkie państwa UE uznały niepodległość Kosowa.

Liczba ludności ubiegających się o członkostwo w UE	
Kraj	Liczba ludności w 2018 (w mln)
Bosnia and Herzegovina	3,5
Czarnogóra	0,6
Kosowo	1,8
Macedonia Północna	2,1
Albania	2,9
Serbia	7,0
Turcja	79,8

Chociaż obecnie żaden kandydat nie jest jeszcze gotowy na przystąpienie do UE, w przyszłości liczba państw członkowskich z pewnością zwiększy się. Państwa kandydujące muszą za najwyższe priorytety uznać praworządność, sprawiedliwość i prawa podstawowe.

Poniżej przedstawiono podstawowe informacje o krajach kandydujących.

ALBANIA

Ustrój polityczny

Albania jest wielopartyjną demokracją parlamentarną. Występuje: władza ustawodawcza – jednoizbowy parlament (Zgromadzenie) składający się z 140 posłów wybieranych na 4 lata,

władza wykonawcza – prezydent i rząd z premierem na czele oraz władza sądownicza. Ustrój reguluje Konstytucja z 1998 r.

- Prezydent: Ilir Rexhep Meta (od 2017 r.)
- Premier: Edi Rama (od 2013 r.)

Geografia

Albania leży w południowo-wschodniej Europie na Bałkanach. W 75% to kraj górzysty. Na zachodzie ma dostęp do Morza Adriatyckiego, a na południowym zachodzie do Morza Jońskiego. Od Włoch oddziela ją cieśnina Otranto o szerokości ok. 72 km. Najwyższy szczyt to Korab 2764 m n.p.m. Łączna długość granic lądowych wynosi 720 km, natomiast wybrzeża morskiego – 362 km. Graniczy z Czarnogórą, Grecją, Kosowem i Macedonią Północną. Warto zobaczyć Butrint, to starożytne miasto z VIII w p.n.e. wpisane na listę Dziedzictwa Światowego UNESCO w 1992 r.

Gospodarka

Albania ma znaczne bogactwa naturalne tj. rudy chromu, miedzi, żelaza i niklu. Coraz większe znaczenie odgrywa turystyka, głównie na Riwierze Albańskiej.

CZARNOGÓRA

Ustrój polityczny

Republika Czarnogóry jest republiką parlamentarną, w której prezydent jest wybierany na 5 lat w wyborach powszechnych. Ustrój polityczny państwa reguluje konstytucja z 2007 roku. Kraj jest niepodległy od 3 czerwca 2006 roku. Parlament składa się z 76 posłów wybieranych na 4 lata.

- Prezydent: Milo Đukanović (od 2018 r.)
- Premier: Duško Marković (od 2016 r.)

Geografia

Czarnogóra to kraj leżący na Półwyspie Bałkańskim. Większość powierzchni zajmują góry, grunty orne to zaledwie 5% powierzchni kraju. Najwyższy szczyt to Zła Kolata o wysokości 2534 m n.p.m. Największym zbiornikiem wodnym jest Jezioro Szkoderskie z koloniami pelikanów. Czarnogóra graniczy z Albanią, Bośnią i Hercegowiną, Chorwacją oraz Serbią. Warto zobaczyć Budve ze średniowieczną starówką i górującą nad nią cytadelą.

Gospodarka

Gospodarka Czarnogóry opiera się na rolnictwie (uprawa oliwek, fig, winorośli, cytrusów), hodowli zwierząt, rybo- łówestwie, przemyśle spożywczym, górnictwie rud cynku,

MACEDONIA PÓLNOCNA

Ustrój polityczny

Macedonia Północna jest republiką, w której prezydent wybierany na 5-letnią kadencję jest głową państwa. Macedoński parlament – Zgromadzenie (Sobranie) składa się ze 120 członków, wybieranych na 4-letnią kadencję, Na czele rządu stoi premier.

- Prezydent: Stewo Pendarowski (od 2019 r.)
- Premier: Zoran Zaew (do 2017 r.)

Geografia

Macedonia Północna leży na Półwyspie Bałkańskim. To kraj górzysty położony w strefie sejsmicznej. Najwyższym szczytem kraju jest Golemi Korab (2764 m). Najdłuższa rzeka to Wardar (320 km długości). Macedonia Północna graniczy z Albanią, Bułgarią, Grecją, Kosowem i Serbią. Warto zobaczyć Skopje i Ochrydę z licznymi cerkwiami i ruinami twierdzy cara Samuela z X–XI w. (miasto na liście UNESCO).

Gospodarka

Gospodarka Macedonii Północnej jest słabo rozwinięta. Dominuje przemysł spożywczy, włókienniczy, drzewny oraz metalurgiczny. Energię produkuje się głównie w małych elektrowniach wodnych.

SERBIA

Ustrój polityczny

Serbia jest republiką, w której prezydent wybierany jest w wyborach powszechnych. Ma szerokie uprawnienia, w tym prawo weta. Ustrój polityczny państwa reguluje konstytucja z 2006 roku. Jednoizbowy parlament – Zgromadzenie Narodowe składa się z 250 posłów. Rządem kieruje premier.

- Prezydent: Aleksandar Vučić (od 2017 r.)
- Premier: Ana Brnabić (od 2017 r.)

Geografia

Serbia jest krajem wyżynno-górzystym. Najwyższy szczyt to Djeravica 2656 m n.p.m. Posiada także żyzne równiny północnej Wojwodiny. Graniczy z ośmioma państwami: Albanią, Bośnią i Hercegowiną, Bułgarią, Chorwacją, Czar- nogórą, Kosowem, Macedonią Północną, Rumunią, oraz Węgrami. Warto zobaczyć Belgrad i Smederevo z jedną z największych twierdz w Europie.

Gospodarka

Przemysł opiera się głównie na eksploatacji rud, metalurgii, przemyśle maszynowym, chemicznym oraz spożywczym. Użytki rolne zajmują ok. 70% powierzchni kraju. Rolnictwo jest dobrze rozwinięte.

TURCJA

Ustrój polityczny

Ustrój polityczny Turcji opiera się na Konstytucji Republiki Turcji z 1982. Głową państwa jest prezydent wybierany przez obywateli na 5-letnią kadencję. Parlament to 1-izbowe Wielkie Zgromadzenie Narodowe Turcji złożone z 550 posłów.

- Prezydent: Recep Tayyip Erdoğan (od 2014 r.)

Geografia

Turcja jest krajem, którego znaczna część leży na terenie Azji. Część europejska to jedynie 3% powierzchni kraju. Obie części kraju oddziela niewielkie, śródładowe Morze Marmara i dwie cieśniny: Bosfor i Dardanele. Najwyższym punktem w Turcji jest Ararat (5165 m n.p.m.), a najdłuższą rzeką jest Kyzył Irmak, czyli Czerwona Rzeka. Turcja graniczy z 8 państwami: Armenią, Azerbejdżanem, Bułgarią, Grecją, Gruzją, Iranem, Irakiem i Syrią.

Gospodarka

Turcja jest jedną z dwudziestu największych gospodarek świata. Posiada znaczne zasoby surowców mineralnych, zwłaszcza rud metali. Do najstarszych i najlepiej rozwiniętych gałęzi przemysłu przetwórczego należą: przemysł spożywczy (cukrowniczy, mleczarski, tytoniowy) oraz włókienniczy i odzieżowy. Jednak jedną z najszybciej rozwijających się gałęzi gospodarki jest turystyka

Źródła:

https://europa.eu/european-union/about-eu/countries_pl

<http://ineuropa.pl/akademia-in-europa-pierwsza-edycja/perspektywy-rozszerzenia-ue-o-kraje-balkanow-zachodnich/>

Kraje Unii Europejskiej, Broszura informacyjna, Punkt Informacji Europejskiej Europe Direct – Poznań 2019

Rozszerzenie UE, Komisja Europejska, Urząd Publikacji Unii Europejskiej 2019

Rozszerzanie Unii Europejskiej, Komisja Europejska, Urząd Publikacji Unii Europejskiej 2015

Przygotował:

Punkt Informacji Europejskiej

Europe Direct – Poznań

przy Wielkopolskiej Izbie Rzemieślniczej w Poznaniu al. Niepodległości 2, 61-874 Poznań

tel. 61 8521670 e-mail: europedirect-poznan@irpoznan.com.pl, www.europe-direct.poznan.pl

Projekt współfinansowany ze środków Komisji Europejskiej

